

p30konkor.com

زمان آزمون :

نام درس :

نام آموزشگاه :

تاریخ برگزاری :

نام و نام خانوادگی :

پایه تحصیلی :

نام دبیر :

عنوان آزمون : فنون ۱۰ درس ۴-۶

ردیف	لطفًا پاسخ سوالات را روی همین برگ بنویسید	بارم								
۱	<p>با توجه به متن زیر دو مورد از ویژگی‌های زبانی نثر دورهٔ سامانی را بنویسید.</p> <p>«امیر سید ابوالمظفر ابوصالح منصور، علمای ماوراءالنهر را گرد کرد و از ایشان فتوای کرد که روا باشد که ما این کتاب را به زبان پارسی گردانیم؛ گفتند: روا باشد خواندن و نبشتن تفسیر قرآن به پارسی، مر آن را که او تازی نداند.»</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دهم-خردادماه ۱۴۰۳</p>									
۲	<p>با توجه به ابیات زیر، آرایه‌های درست را از داخل کمانک کنید.</p> <p>الف) پشت و پناه سپاه من بود، در دیدهٔ دشمنان خار و بر روی دوستان خال (سجع متوازی - سجع متوازن)</p> <p>ب) سرو را بین بر سماع بلبلان صبح‌خیز / همچو سرمستان به بستان، پای‌کوب و دست‌زن (واج‌آرایی - جناس)</p> <p>ج) زمانه قرعهٔ نو می‌زند به نام شما / خوشا شما که جهان می‌رود به کام شما (واژه‌آرایی - ترصیع)</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دهم-خردادماه ۱۴۰۳</p>									
۳	<p>ارزش موسیقایی سجع در کدام عبارت بیشتر است؟</p> <p>الف) الهی به شناخت تو زندگانیم، به نام تو آبادانیم.</p> <p>ب) محبت را غایت نیست از بهر آن‌که محبوب را نهایت نیست.</p> <p>ج) دو چیز محال عقل است: خوردن بیش از رزق مقسوم و مردن پیش از وقت معلوم.</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دهم-خردادماه ۱۴۰۳</p>									
۴	<p>ارکان «سجع» را در جملهٔ زیر مشخص کنید و نوع سجع را بنویسید.</p> <p>فلان را کرم بی شمار ... دارای عزمی است متین و طبعی کریم.</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دهم-خردادماه ۱۴۰۳</p>									
۵	<p>خط عروضی و نشانه‌های هجایی مصراع دوم بیت زیر را در جدول وارد کنید.</p> <p>«من از اینجا به ملامت نرم / که من اینجا به امیدی گروم»</p> <table><tr><td>خط عروضی</td><td>الف</td><td>ب</td><td>ج</td></tr><tr><td>نشانهٔ هجایی</td><td>د</td><td>ه</td><td>و</td></tr></table> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دهم-خردادماه ۱۴۰۳</p>	خط عروضی	الف	ب	ج	نشانهٔ هجایی	د	ه	و	
خط عروضی	الف	ب	ج							
نشانهٔ هجایی	د	ه	و							

علامت‌های هجایی زیر را به معادل‌های آن متصل کنید. (یک مورد اضافه است).	<table><tr><td>الف) --- U</td><td>(۱) مؤذن</td></tr><tr><td>ب) - U -</td><td>(۲) هوشمندی</td></tr><tr><td>ج) - - U</td><td>(۳) سرمستان</td></tr><tr><td></td><td>(۴) دل‌انگیزی</td></tr></table>	الف) --- U	(۱) مؤذن	ب) - U -	(۲) هوشمندی	ج) - - U	(۳) سرمستان		(۴) دل‌انگیزی	۶
الف) --- U	(۱) مؤذن									
ب) - U -	(۲) هوشمندی									
ج) - - U	(۳) سرمستان									
	(۴) دل‌انگیزی									
سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دهم-خردادماه ۱۴۰۳										
درستی و نادرستی عبارات زیر را مشخص کنید. الف) آثار ادبی پهلوی به سبب اهمیتی که در سنت شفاهی ایران داشته است، معمولاً به کتابت درآمده است. ب) آثار ادبی منظوم و منثور زبان پهلوی از میان رفته‌اند. ج) اصل «ترجمه تفسیر طبری» به زبان عربی است اما محمد بن جریر طبری آن را به فارسی برگرداند.	۷	سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دهم-خردادماه ۱۴۰۳								
در متن زیر، سجع‌ها را بیابید، نوع هر یک را مشخص نمایید و درباره ارزش موسیقایی هر یک اظهار نظر کنید. «صیاد بی روزی، ماهی در دجله نگیرد و ماهی بی‌اجل در خشک نمیرد. دو چیز مُحال عقل است: خوردن بیش از رزق مقسوم و مردن پیش از وقت معلوم. به ناهاده دست نرسد و نهاده، هر کجا هست، برسد. هر که به تأدیب دنیا راه صواب نگیرد، به تعذیب عقبی گرفتار آید.» گلستان سعدی	۸	مسایل، تمرینات، فعالیتها و خودآزمایی های کتابهای درسی-پایه دهم-علوم و فنون ادبی (۱)								
در عبارت زیر، سجع را بیابید و نوع آن را مشخص نمایید. ارادت بی‌چون، یکی را از تخت شاهی فروآرد و دیگری را در شکم ماهی نکو دارد.	۹	مسایل، تمرینات، فعالیتها و خودآزمایی های کتابهای درسی-پایه دهم-علوم و فنون ادبی (۱)								
در عبارت زیر، سجع را بیابید و نوع آن را مشخص نمایید. ظاهر درویشی، جامه زنده است و موی سترده و حقیقت آن، دل زنده و نفس مرده.	۱۰	مسایل، تمرینات، فعالیتها و خودآزمایی های کتابهای درسی-پایه دهم-علوم و فنون ادبی (۱)								
در عبارت زیر، سجع را بیابید و نوع آن را مشخص نمایید. فلان را کرم بی‌شمار است و هنر بی‌حساب، دارای عزمی است متین و طبعی کریم.	۱۱	مسایل، تمرینات، فعالیتها و خودآزمایی های کتابهای درسی-پایه دهم-علوم و فنون ادبی (۱)								
در عبارت زیر، سجع را بیابید و نوع آن را مشخص نمایید. پشت و پناه سپاه من بود، در دیده دشمنان خار و بر روی دوستان خال.	۱۲	مسایل، تمرینات، فعالیتها و خودآزمایی های کتابهای درسی-پایه دهم-علوم و فنون ادبی (۱)								
در عبارت زیر، سجع را بیابید و نوع آن را مشخص نمایید. محبت را غایت نیست ؛ از بهر آنکه محبوب را نهایت نیست. تذکرة الاولیا، عطار	۱۳	مسایل، تمرینات، فعالیتها و خودآزمایی های کتابهای درسی-پایه دهم-علوم و فنون ادبی (۱)								
واژه‌های و در عبارت زیر، سجع متوازی دارند. جوانمرد که بخورد و بدهد، به از عابد که روزه دارد و بنهد. گلستان سعدی	۱۴	مسایل، تمرینات، فعالیتها و خودآزمایی های کتابهای درسی-پایه دهم-علوم و فنون ادبی (۱)								

۱۵	<p>در عبارت زیر، واژه‌های سجع کدام‌اند؟ وجه اشتراک آن‌ها را بنویسید. تنی چند متفق سیاحت بودند و شریک رنج راحت.</p> <p>گلستان سعدی</p> <p>مسایل، تمرینات، فعالیتها و خودآزمایی های کتابهای درسی-پایه دهم-علوم و فنون ادبی (۱)</p>
۱۶	<p>عبارت زیر را می‌توان مسجع نامید؟ دلیل خود را بنویسید. پادشاهی او راست زبینه، خدایی او راست درخورنده، بلندی و برتری از درگاه او جوی و بس.</p> <p>جهانگشای جوینی</p> <p>مسایل، تمرینات، فعالیتها و خودآزمایی های کتابهای درسی-پایه دهم-علوم و فنون ادبی (۱)</p>
۱۷	<p>در شعر زیر، سجع را بیابید. من مانده‌ام مهجور از او، دیوانه و رنجور از او</p> <p>گویی که نیشی دور از او در استخوانم می‌رود</p> <p>سعدی</p> <p>مسایل، تمرینات، فعالیتها و خودآزمایی های کتابهای درسی-پایه دهم-علوم و فنون ادبی (۱)</p>
۱۸	<p>در جمله زیر، سجع را بیابید. سِرّ عشق، نهفتنی است نه گفتنی و بساط مهر، پیمودنی است نه نمودنی.</p> <p>مقامات حمیدی</p> <p>مسایل، تمرینات، فعالیتها و خودآزمایی های کتابهای درسی-پایه دهم-علوم و فنون ادبی (۱)</p>
۱۹	<p>علامت هجاهای کدام بیت، چهار بار (U — —) تکرار شده است؟ الف) الا یا ایها السّاقی ادر کأساً وناولها / که عشق آسان نمود اوّل، ولی افتاد مشکل‌ها ب) خلوتم چراغان کن، ای چراغ روحانی / ای ز چشمه نوشت، چشم دل چراغانی پ) من از اینجا به ملامت نروم / که من اینجا به امیدی گروم ت) بلم آرام چون قویی سبکبار / به نرمی بر سر کارون همی رفت</p> <p>حافظ</p> <p>شهریار</p> <p>سعدی</p> <p>تولّی</p> <p>مسایل، تمرینات، فعالیتها و خودآزمایی های کتابهای درسی-پایه دهم-علوم و فنون ادبی (۱)</p>
۲۰	<p>برای کاربردهای گوناگون (صامت، مصوّت) هریک از واج‌های زیر، نمونه‌هایی بنویسید.</p> <div style="display: flex; flex-direction: column; align-items: center;"> <div style="display: flex; align-items: center; margin-bottom: 10px;"> <div style="background-color: #fce4ec; padding: 10px; border-radius: 10px; margin-right: 10px;">صامت:</div> <div style="background-color: #e8f5e9; padding: 10px; border-radius: 10px; margin-right: 10px;">مصوّت:</div> <div style="border: 1px solid black; border-radius: 10px; padding: 5px; margin-left: 10px;">«و»</div> </div> <div style="display: flex; align-items: center; margin-bottom: 10px;"> <div style="background-color: #fce4ec; padding: 10px; border-radius: 10px; margin-right: 10px;">صامت:</div> <div style="background-color: #e8f5e9; padding: 10px; border-radius: 10px; margin-right: 10px;">مصوّت:</div> <div style="border: 1px solid black; border-radius: 10px; padding: 5px; margin-left: 10px;">«ی»</div> </div> <div style="display: flex; align-items: center; margin-bottom: 10px;"> <div style="background-color: #fce4ec; padding: 10px; border-radius: 10px; margin-right: 10px;">صامت:</div> <div style="background-color: #e8f5e9; padding: 10px; border-radius: 10px; margin-right: 10px;">مصوّت:</div> <div style="border: 1px solid black; border-radius: 10px; padding: 5px; margin-left: 10px;">«ه»</div> </div> </div> <p>مسایل، تمرینات، فعالیتها و خودآزمایی های کتابهای درسی-پایه دهم-علوم و فنون ادبی (۱)</p>

۲۱	در بیت زیر، چند هجای کوتاه وجود دارد؟ تا رنج تحمل نکنی، گنج نبینی تا شب نرود، صبح پدیدار نباشد سعدی مسایل، تمرینات، فعالیتهای خودآزمایی های کتابهای درسی-پایه دهم-علوم و فنون ادبی (۱)
۲۲	هر بیت را با هجاهای تشکیل دهنده آن تجزیه کنید؛ سپس هر هجا را با علامت خاص آن بنویسید. عجب نیست از گل که خندد به سروری / که در این چمن پای در گل نشیند طبيب اصفهانی اگر هوشمندی به معنی گرای / که معنی بماند نه صورت به جای سعدی مسایل، تمرینات، فعالیتهای خودآزمایی های کتابهای درسی-پایه دهم-علوم و فنون ادبی (۱)
۲۳	صامت‌ها و مصوّت‌های مصراع اوّل بیت نخست را مشخص نمایید. نشاط که خوبان به صحرا روند / همه کس شناسند و هر جا روند حلاست رفتن به صحرا، ولیک / نه انصاف باشد که بی ما روند سعدی مسایل، تمرینات، فعالیتهای خودآزمایی های کتابهای درسی-پایه دهم-علوم و فنون ادبی (۱)
۲۴	در جمله زیر، سجع را بیابید. الهی به شناخت تو زندگانیم، به نام تو آبادانیم، به یاد تو شادانیم و به یافت تو ناتوانیم. خواجه عبدالله مسایل، تمرینات، فعالیتهای خودآزمایی های کتابهای درسی-پایه دهم-علوم و فنون ادبی (۱)
۲۵	در جمله زیر، سجع را بیابید. بزرگان گفته‌اند: دولت، نه به کوشیدن است؛ چاره کم جوشیدن است. سعدی مسایل، تمرینات، فعالیتهای خودآزمایی های کتابهای درسی-پایه دهم-علوم و فنون ادبی (۱)
۲۶	چرا به زبان فارسی نو، «فارسی دری» هم گفته می‌شود؟ مسایل، تمرینات، فعالیتهای خودآزمایی های کتابهای درسی-پایه دهم-علوم و فنون ادبی (۱)
۲۷	با توجه به تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی، چند مورد <u>نادریست</u> ذکر شده است؟ - در آغاز قرن پنجم، بیشتر دانشمندان ایرانی به ضرورت، آثار خود را به عربی می‌نوشتند. - ابوعلی بلعمی همزمان با ترجمه کتاب «تاریخ الرسل و الملوک» اطلاعات دیگری راجع به تاریخ ایران بر آن افزود. - در عهد سامانی نثر مانند شعر پارسی رونق و رواجی نداشت؛ اما آوردن اصطلاحات علمی رایج شده بود. - در قرن چهارم و اوایل قرن پنجم، مدح پادشاهان و رجال دربار جایگاه خود را پیدا کرد. - امرای سامانی با تأکید به ضرورت تألیف به زبان فارسی دری، به هویتی مستقل دست پیدا کردند. ۱ (۱) ۲ (۲) ۳ (۳) ۴ (۴) کنکورهای خارج از کشور-سراسری-انسانی
۲۸	اگر عبارات زیر را براساس ارزش موسیقایی سجع مرتّب کنید، کدام گزینه درست است؟ الف: چندان که نشاط ملاعبت کرد و بساط مداعبت گسترده جوابش نگفتم. ب: جوهر اگر در خلاب افتد، همچنان نفیس است و غبار اگر به فلک رسد، همان خسیس. پ: فلان را اصلی است پاک و طینتی است صاف. ۱ «ب» - «الف» - «پ» ۲ «ب» - «پ» - «الف» ۳ «الف» - «پ» - «ب» ۴ «پ» - «الف» - «ب» دهم-سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳

۲۹	<p>نوع سجع در برابر کدام عبارت <u>نادریست</u> آمده است؟</p> <p>۱ در دیده‌ی دشمنان خار و بر روی دوستان خال. (سجع متوازن)</p> <p>۲ پادشاهی او راست زبیده، خدایی او راست درخورنده (سجع مطرّف)</p> <p>۳ یکی را از تخت شاهی فروآورد و دیگری را در شکم ماهی نکو دارد. (سجع متوازی)</p> <p>۴ تنی چند متّفق سیاحت بودند و شریک رنج و راحت. (سجع مطرّف)</p> <p>-دهم-سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳</p>
۳۰	<p>موارد زیر به‌ترتیب، درباره‌ی کدام کتاب‌های نثر فارسی در قرن چهارم و نیمه‌ی اول قرن پنجم، آمده است؟</p> <p>- محمّدبن جریر طبری آن را تحت عنوان «تاریخ الرّسل و الملوک» به زبان عربی نوشته بود.</p> <p>- به دستور منصوربن نوح سامانی، این کتاب که به زبان عربی نوشته شده بود، به فارسی برگردانده شد.</p> <p>- کتابی است که جمعی از دانشمندان ماوراءالنّهر به درخواست امیر سید ابوالمظفّر ابوصالح منصور، به فارسی برگرداندند.</p> <p>- حدود سال ۳۴۶ قمری، به دست عده‌ای از دانشوران خراسان، درباره‌ی تاریخ گذشته‌ی ایران نوشته شد.</p> <p>۱ تاریخ بلعمی - شاهنامه‌ی ابومنصوری - تاریخ طبری - ترجمه‌ی تفسیر طبری</p> <p>۲ تاریخ طبری - ترجمه‌ی تفسیر طبری - تاریخ بلعمی - شاهنامه‌ی ابومنصوری</p> <p>۳ تاریخ بلعمی - شاهنامه‌ی ابومنصوری - ترجمه‌ی تفسیر طبری - تاریخ طبری</p> <p>۴ تاریخ طبری - تاریخ بلعمی - ترجمه‌ی تفسیر طبری - شاهنامه‌ی ابومنصوری</p> <p>-دهم-سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳</p>
۳۱	<p>از دیدگاه تاریخ ادبیّات پیش از اسلام، عبارت‌های کدام گزینه تماماً <u>نادریست</u> است؟</p> <p>الف: زبان ایرانیان پیش از اسلام که ریشه و مادر زبان امروز ایران است، گروه زبان‌های ایرانی نامیده می‌شود.</p> <p>ب: زبان پارتی در دوره‌ی اشکانیان رایج بود و تا اواخر دوره‌ی ساسانی نیز آثاری به این زبان، تألیف می‌شده است.</p> <p>پ: آثار ادبی منثور و منظوم زبان پهلوی از میان رفته‌است ولی ترجمه‌ی عربی و فارسی بعضی از آن‌ها در دست است.</p> <p>ت: اشعار کمی به زبان پهلوی در دست است. بعضی از قطعات، بازمانده‌ی اشعار دینی و اخلاقی‌اند.</p> <p>ث: ادبیّات فارسی دری به مفهوم واقعی خود، تقریباً هم زمان با طاهریان، نخستین دولت اسلامی ایران، پدید آمد.</p> <p>۱ «ث» - «ت» - «پ» ۲ «ت» - «الف» - «ب» ۳ «ب» - «پ» - «ت» ۴ «الف» - «ث» - «پ»</p> <p>-دهم-سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳</p>
۳۲	<p>کدام مورد از نظر نوع مصوّت به کار رفته متفاوت است؟</p> <p>۱ معلّم ۲ نظرگه ۳ مقابل ۴ تحمّل</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دهم-خردادماه ۱۴۰۳</p>
۳۳	<p>بیشتر آثار به جای مانده به زبان پهلوی، به کدام حوزه مربوط می‌شود؟</p> <p>۱ آثار دینی زرتشتی ۲ اشعار تعلیمی ۳ اندرزنامه‌های منثور ۴ آثار حماسی</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دهم-خردادماه ۱۴۰۳</p>
۳۴	<p>در کدام گزینه، دو مصراع هم‌وزن <u>نیستند</u>؟</p> <p>۱ پرنقش‌تر از فرش دلم بافته‌ای نیست / از بس که گره زد به گره فاصله‌ها را</p> <p>۲ ای موی پریشان تو دریای خروشان / بگذار مرا غرق کند این شب مؤاج</p> <p>۳ می‌زنندم طعنه کاخر دل که گم کردی بجوی / من که خود را کرده‌ام گم چون بجویم دیگری را</p> <p>۴ در را به رویم باز کن اندوه آوردم / امشب برای گریه کردن شانه می‌خواهم</p> <p>-دهم-سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳</p>

	<p>در کدام گزینه مصوت بلند، کوتاه به حساب نمی‌آید؟</p> <p>۱) مردم چشم جهان‌بین در فراق روی تو / شب همه شب در خیالت غیر بیداری نکرد</p> <p>۲) ای بسا زاری که کردم در غم رویش ولی / رحمتی هرگز نگار من بدین زاری نکرد</p> <p>۳) ای مسلمانان فغان کان یار من یاری نکرد / با من بیچاره هرگز رسم دل‌داری نکرد</p> <p>۴) خون دل از دیده پالودیم در هجران و یار / من نمی‌دانم چرا جز مردم آزاری نکرد</p> <p>دهم-سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳</p>	۳۵
	<p>در چند مورد از عبارت‌های زیر سجع وجود دارد؟</p> <p>الف- یاد دارم در ایام پیشین که من و دوستی چون دو بادام مغز در پوستی صحبت داشتیم.</p> <p>ب- به خلاف طبع از وی حرکتی بدیدم که نپسندیدم. دامن از او در کشیدم و مهره برچیدم.</p> <p>پ - لاحول‌کنان از گردش گیتی همی‌نالید و دست‌های تغابن بر یکدیگر همی‌مالید.</p> <p>ت - ناگهی پای وجودش به گل اجل فرو رفت و دود فراقش از دودمانش برآمد.</p> <p>ث - از دریچه‌ی چشم مجنون باید در جمال لیلی نظر کردن تا سرّ مشاهده‌ی او بر تو تجلی کند.</p> <p>۱) چهار ۲) سه ۳) دو ۴) یک</p> <p>دهم-سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳</p>	۳۶
	<p>در همه گزینه‌ها سجع دیده می‌شود، به‌جز گزینه‌ی</p> <p>۱) هم تازه رویم هم خجل هم شادمان هم تنگدل / کز عهده بیرون آمدن نتوانم این انعام را</p> <p>۲) گر پای بر فرقم نهی تشریف قربت می‌دهی / جز سر نمی‌دانم نهادن عذر این اقدام را</p> <p>۳) چون بخت نیک انجام را با ما به کلی صلح شد / بگذار تا جان می‌دهد بدگوی بدفرجام را</p> <p>۴) سعدی غلم شد در جهان صوفی و عامی گو بدان / ما بت‌پرستی می‌کنیم آن گه چنین اصنام را</p> <p>دهم-سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳</p>	۳۷
	<p>در کدام قسمت سجع به‌کار رفته است؟</p> <p>۱) سالار دزدان را بر او رحمت آمد و جامه باز فرمود و قباپوستینی بر او مزید کرد و درمی چند.</p> <p>۲) مردم قریه به علت جاهی که داشت بلیتش (رنج و سختی‌اش) می‌کشیدند و اذیتش را مصلحت نمی‌دیدند.</p> <p>۳) چو اقرار دوستی کردی توقع خدمت مدار که چون عاشق و معشوقی در میان آمد، مالک و مملوکی برخاست.</p> <p>۴) باری پسر گفت: آن چنان که در آداب درس من نظری می‌فرمایی در آدابِ نفسم نیز تأمل فرمای.</p> <p>دهم-سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳</p>	۳۸
	<p>عبارت‌های کدام گزینه درست است؟</p> <p>الف- اشعار بازمانده به زبان پهلوی، اشعار تعلیمی و اخلاقی‌اند که در میان اندرزنامه‌های منظوم جای دارند.</p> <p>ب- زبان پارتی در شمال و شمال‌شرقی ایران متداول بود و تا اوایل دوره ساسانی نیز آثاری به این زبان تألیف می‌شده است.</p> <p>پ- آثاری که به زبان پارتی تألیف شده‌اند، بیشتر آثار دینی زرتشتی است.</p> <p>ت- در ایران پیش از اسلام آثار علمی قرن‌ها سینه‌به‌سینه حفظ می‌شده است.</p> <p>ث- اشعار کمی به زبان پهلوی در دست است و آنچه باقی مانده، دچار تحریف‌هایی شده است.</p> <p>۱) الف - ب - ت ۲) الف - ت ۳) ب - پ - ت ۴) ب - ث</p> <p>دهم-سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳</p>	۳۹

	<p>با توجه به تاریخ ادبیات قرن چهارم و نیمه‌ی اول قرن پنجم، کدام گزاره <u>یادریست</u> است؟</p> <p>«در زمان <u>سامانیان</u> بخارا عمده‌ترین مرکز فرهنگی به‌شمار می‌آمد. <u>اُمَیْیَ غَزَوِی</u> با تأکید بر ضرورت تألیف به زبان</p> <p>۱ فارسی دری به هویتی مستقل دست پیدا می‌کنند. در این دوره بسیاری از اصطلاحات علمی، ادبی، دینی و سیاسی جدید از</p> <p>۲ <u>راه ترجمه متون عربی</u>، وارد فارسی دری می‌شود. در <u>ماوراءالنهر و خراسان</u> بزرگ ترکیب تازه‌ای از هویت</p> <p>۳ فرهنگی، یعنی باز یافتن اندیشه‌ای ایرانی در چارچوب فرهنگ اسلامی را ترویج می‌کنند.»</p> <p>۱ (۱) ۲ (۲) ۳ (۳) ۴ (۴)</p> <p>دهم-سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳</p>
	<p>در کدام گزینه، تعریف درستی از هم‌وزنی دو مصراع به چشم می‌خورد؟</p> <p>۱ تعداد هجاهای بلند آن‌ها با هم برابر باشد.</p> <p>۲ نوع هجای آغاز و پایان دو مصراع یکسان باشد.</p> <p>۳ هجاهای کوتاه و بلند در مصراع در کنار یکدیگر قرار گیرد.</p> <p>۴ ترتیب و تعداد هجاها در هر دو مصراع یکی باشد.</p> <p>دهم-سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳</p>
	<p>در کدام گزینه، تعداد علامت هجای بلند، متفاوت است؟</p> <p>۱ با فراقط چند سازم برگ تنهائیم نیست</p> <p>۲ ای صبا آخر چه گردد گر کنی یک دم عنایت</p> <p>۳ مرا گویی که دعوت کن پری رویان علوی را</p> <p>۴ گفتم ببینم روی او یا راه یابم سوی او</p> <p>دهم-سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳</p>
	<p>در کدام گزینه، هر دو آرایه‌ی «سجع متوازی و واژه‌آرایی» یافت می‌شود؟</p> <p>۱ تا چه عالم‌هاست در سودای عقل / تا چه باپهناست این دریای عقل</p> <p>۲ در آتش و در سوز من شب می‌برم تا روز من / ای فرخ پیروز من از روی آن شمس الضحی</p> <p>۳ کم نخواهد گشت دریا زین کرم / از کرم دریا نگردد بیش و کم</p> <p>۴ ای بسا هندو و ترک هم‌زبان / ای بسا دو ترک چون بیگانگان</p> <p>دهم-سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳</p>
	<p>تعداد هجاهای کوتاه در کدام گزینه متفاوت است؟</p> <p>۱ فکر بسی گشت و نشانش ندید</p> <p>۲ تو گویی دو گوشم بر آواز اوست</p> <p>۳ دو تا می‌شدندی بر تخت اوی</p> <p>۴ خرد دست گیرد به هر دو سرای</p> <p>دهم-سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳</p>
	<p>در کدام بیت، سه هجای کشیده دیده می‌شود؟</p> <p>۱ اگر غفلت نهان در سنگ خارا می‌کند ما را / جوانمردست درد عشق پیدا می‌کند ما را</p> <p>۲ فغان کز پوچ مغزی چون جرس در وادی امکان / سرآمد عمر در فریاد بی‌فریادرس، ما را</p> <p>۳ که می‌آید به سروفت دل ما جز پریشانی؟ / که می‌پرسد به غیر از سیل، راه منزل ما را؟</p> <p>۴ نهان از پرده‌های چشم می‌گیریم، نه آن شمع / که سازم نقل مجلس، گریه مستانه خود را</p> <p>دهم-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲</p>

پاسخنامه تشریحی

- ۱ کوتاهی و سادگی جملات، کاربرد لغات کم کاربرد و کهن، استفاده کم از لغات عربی، تکرار فعل، کاربرد «مر» همراه با نشانه مفعول - کاربرد نبشتن به جای نوشتن و پارسی به جای فارسی، کاربرد حرف را در معنی حرف اضافه
- ۲ الف) متوازن ب) واج آرایی ج) واژه آرایی
- ۳ گزینه ج
- ۴ متین / کریم: سجع متوازن
- ۵ الف) ک م نی جا ب) ا می دی
ج) گ ر و م د) — — —
ه) — — — و) — — —
- ۶ الف) ۴ ب) ۲ ج) ۱
- ۷ الف) نادرست ب) درست ج) نادرست
- ۸ نگیرد، نمیرد: سجع متوازی، ارزش موسیقایی آن از همه انواع سجع بیشتر است.
مقسوم، معلوم: سجع متوازی، ارزش موسیقایی آن از همه انواع سجع بیشتر است.
نرسد، برسد: سجع متوازی، ارزش موسیقایی آن از همه انواع سجع بیشتر است.
نگیرد، آید: سجع مطرف، ارزش موسیقایی آن از سجع متوازی کمتر است.
- ۹ فروآرد، دارد: سجع مطرف
- ۱۰ زنده، سترده: سجع مطرف / زنده، مرده: سجع متوازی
- ۱۱ بی شمار، بی حساب: سجع متوازن / متین، کریم: سجع متوازن
- ۱۲ خار، خال (سجع متوازن)
- ۱۳ غایت، نهایت (سجع مطرف)
- ۱۴ بدهد و بنهد
- ۱۵ واژه های سجع: سیاحت، راحت
وجه اشتراک آنها: ۱- واج های پایانی یکسان ۲- جای قرارگیری یکسان (پایان دو جمله)
- ۱۶ بله. زیرا کلمات «زیبنده» و «درخورنده» در پایان دو جمله سجع ساخته اند.
- ۱۷ مهجور، رنجور، دور
- ۱۸ نهفتی، گفתי، پیمودنی، نمودنی

ا	لا	یا	ای	ی	هس	سا	قی	ا	در	کا	سن	و	نا	ول	ها
-	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-

ک	عش	قا	سان	ن	مو	دو	ول	و	لی	اف	تا	د	مُش	کل	ها
-	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-

صامت: دیوار - وزن - ورزش - رواج

«و»

مصوت: نور - رودخانه - گردون - غروب

صامت: دریا - غیب - آزمایش - بیت

«ی»

مصوت: سیب - دیدگان - شنیدن - پدیدار

صامت: آگاه - شاهراه - گره - ماه

«ه»

مصوت: آزاده - گلخانه - همسایه - ستاره

تا	رنج	ت	خم	مل	ن	ک	نی	گنج	ن	بی	نی
-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U
		*			*	*		*			*

تا	شب	ن	ز	ود	ضح	پ	دی	دا	ر	ن	گر	دد
-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-
		*	*			*		*				*

هشت هجای کوتاه

عَ	جَب	نِیست	ءَ	ز	گُل	کِ	خَف	دَد	بِ	سَر	وی
-	-	U	-	-	U	-	-	U	-	-	U
کِ	دَر	این	چَ	مَن	پای	دَر	گِل	بَ	شِی	ند	
-	-	U	-	-	U	-	-	U	-	-	U

ا	گر	هو	ش	مَن	دی	بَ	مَع	نا	گ	رای
-	U	-	-	U	-	-	U	-	-	U
ک	مَع	نا	بَ	ما	نَد	نَ	صو	رَت	بَ	جای
-	U	-	-	U	-	-	U	-	-	U

ن	ش	ا	ی	ء	د	ک	ب	خ	و	ب	ا	ن	ب	ب	ص	ء	ح	ر	ا	ر	ء	و	ء	ن	د
ص	ص	ص	ص	ص	ص	ص	ص	ص	ص	ص	ص	ص	ص	ص	ص	ص	ص	ص	ص	ص	ص	ص	ص	ص	ص

(صامت: ص / مصوت: م)

۲۴ زندگانیم، آبادانیم، شادانیم، ناتوانیم

۲۵ کوشیدن، جوشیدن

۲۶ «دری» زبان درباری ساسانیان و زبان محاوره و مکاتبة مقامات دولتی بوده است. (دری منسوب به «در، دربار» است.)

۲۷ گزینه ۱ پاسخ صحیح است. تنها مورد سوم نادرست است. در عهد سامانی، هنوز آوردن اصطلاحات علمی رایج نشده بود.

۲۸ گزینه ۱ پاسخ صحیح است. (می‌دانیم که: سجع متوازی موسیقایی‌ترین نوع سجع است و سجع «مطرف» و «متوازن» در درجه‌ی بعدی قرار می‌گیرند. (البته کتاب برای این دو ترتیبی نیاورده است.) توجه داشته باشید فقط گزینه ۱ سجع متوازی را در ابتدا آورده است. لذا سایر گزینه‌ها نمی‌توانند جواب باشند.)

بررسی سجع‌ها به ترتیب ارزش موسیقایی:

(ب) نفیس - خسیس، متوازی (الف) کرد - گسترد: مطرف (پ) پاک - صاف: متوازن

۲۹ گزینه ۳ پاسخ صحیح است. در عبارت این گزینه، «فروآرد» با «دارد» سجع مطرف ایجاد کرده است. (توجه داشته باشید که «نکو» جزء پایه‌ی سجع نیست. چون واژه‌ی مستقل در نقش مسند است. اما «فرو» پیشوند فعل و بخشی از آن است.) در سایر گزینه‌ها سجع‌ها درست معرفی شده‌اند.

۳۰ گزینه ۴ پاسخ صحیح است. هر یک از عبارات به‌ترتیب معرّف آثار زیر هستند:

۱- تاریخ طبری: «تاریخ الرّسل و الملوک» یا «تاریخ طبری» تألیف محمدبن جریر طبری به زبان عربی است، و «تاریخ بلعمی»، ترجمه‌ی تاریخ طبری، به انضمام دخل و تصرف و افزایش اطلاعات دیگر به قلم ابوعلی بلعمی است. ۲- تاریخ بلعمی ۳- ترجمه‌ی تفسیر طبری (اصل کتاب به عربی از محمدبن جریر طبری است). ۴- شاهنامه‌ی ابومنصوری

۳۱ گزینه ۲ پاسخ صحیح است. اصلاح عبارات نادرست عبارت‌اند از:

(الف) زبان ایرانیان پیش از اسلام که ریشه و مادر زبان امروز ایران است، پارسی یا فارسی نامیده می‌شود.
(ب) زبان پارتی در دوره‌ی اشکانیان رایج بود و تا اوایل دوره‌ی ساسانی نیز آثاری به این زبان، تألیف می‌شده است.
(ت) اشعار کمی به زبان پهلوی در دست است. بعضی از قطعات، بازمانده‌ی اشعار تعلیمی و اخلاقی‌اند.

۳۲ گزینه ۳ پاسخ صحیح است.

۳۳ گزینه ۱ پاسخ صحیح است.

۳۴ گزینه ۳ پاسخ صحیح است. طبق گفته کتاب درسی دو مصراع زمانی هم‌وزن هستند که: الف) تعداد هجاهای آن‌ها با هم برابر باشد. ب) هجاهای کوتاه و بلند آن‌ها در مقابل یکدیگر قرار گیرد.
در بیت ۳، مصراع دوم یک هجا بیشتر از مصراع اول دارد:
دقت کنید که طبق گفته کتاب، آخرین هجای هر مصراع همواره بلند در نظر گرفته می‌شود.

۳۵

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. طبق گفته کتاب، مصوت بلند پیش از «ن» نون ساکن کوتاه به حساب می‌آید. (ص ۴۹) در این گزینه پیش از ن ساکن مصوت بلند (ا، ی، و) به کار نرفته است. خون و هجران دارای ن متحرک هستند. بررسی سایر گزینه‌ها:

۱- در واژه جهان‌بین، مصوت بلند «ی» پیش از «ن» ساکن آمده است.

۲- در واژه بدین، مصوت بلند «ی» پیش از «ن» ساکن آمده است.

۳- در واژه‌های مسلمانان، فغان و کان، مصوت بلند «ا» پیش از «ن» ساکن آمده است.

۳۶

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. در عبارت ب «بدیدم و نپسندیدم» و همچنین «درکشیدم و برچیدم» سجع دارند. در عبارت پ «همی‌نالید و همی‌مالید» سجع دارند. در سایر عبارت‌ها سجع دیده نمی‌شود.

۳۷

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. سجع بیشتر در نثر به کار می‌رود ولی در شعر نیز گاهی از سجع استفاده می‌شود. معمولاً محل قرار گرفتن سجع در شعر، پایان نیم‌مصرع اول، پایان مصرع اول و پایان نیم‌مصرع دوم است. در گزینه ی ۱ «خجل و تنگدل» در گزینه ی ۲ «نهی و می‌دهی» در گزینه ی ۴ «جهان و بدان» پایه‌های سجع هستند.

۳۸

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. در گزینه ی ۲ «می‌کشیدند» و «نمی‌دیدند» با هم سجع دارند.

۳۹

گزینه ۴ پاسخ صحیح است.

علت نادرستی عبارت الف - در میان اندرنامه‌های منثور جای دارد.

علت نادرستی عبارت پ - این آثار به زبان پهلوی تألیف شده‌اند.

علت نادرستی عبارت ت - آثار فرهنگی و ادبی قرن‌ها سینه‌به‌سینه حفظ می‌شده است.

۴۰

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. امرای سامانی درست است.

۴۱

گزینه ۴ پاسخ صحیح است.

۴۲

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. وزن هریک از گزینه‌ها و نیز تعداد هجاهای بلند آن‌ها عبارت است از:

(۱) ۸ هجای بلند) $-U - - -U - - -U -$

(۲) ۱۲ هجای بلند) $- - -U - - -U - - -U - - -U -$

(۳) ۱۲ هجای بلند) $- - -U - - -U - - -U - - -U -$

(۴) ۱۲ هجای بلند) $-U - - -U - - -U - - -U - -$

۴۳

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. بررسی آرایه‌های خواسته‌شده در هر بیت:

(۱) عالم‌ها/ باپه‌نا - سودا/ دریا (همه سجع متوازی) * بیت فاقد واژه‌آرایی است. (توجه: ردیف به تنهایی ایجاد واژه‌آرایی نمی‌کند.)

(۲) سوز/ روز (سجع متوازن) روز/ پیروز (مطرف) * واژه‌آرایی (من)

(۳) واژه‌آرایی (کم - دریا - کرم) * بیت فاقد سجع متوازن است.

(۴) بیت فاقد هر دو آرایه‌ی خواسته‌شده است.

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. تقطیع هجایی هر گزینه عبارت است از:

(۱) فِک ر ب سی گش تِ نِ شا ئش نِ دید
- U - - U U - - U U -

(۲) تِ گو یی دُ گو شَم بِ را وا زِ اوست
- U - - U - - U - - U

(۳) دُ تا می شُ دَن دی بِ لُ تَخ تِ اوی
- U - - U - - U - - U

(۴) خ رد دَس ت گی رد بِ هَر لُ سَن رای
- U - - U - - U - - U

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. هجاهای کشیده در هر گزینه:

(۱) دست (جوانمردست) - عشق (۲) پوچ - عمر - یاد (بی‌فریادرس)

(۳) سیل (۴) چشم

پاسخنامه کلیدی

۲۷	۱	۲	۳	۴
۲۸	۱	۲	۳	۴
۲۹	۱	۲	۳	۴
۳۰	۱	۲	۳	۴
۳۱	۱	۲	۳	۴
۳۲	۱	۲	۳	۴
۳۳	۱	۲	۳	۴
۳۴	۱	۲	۳	۴
۳۵	۱	۲	۳	۴
۳۶	۱	۲	۳	۴
۳۷	۱	۲	۳	۴
۳۸	۱	۲	۳	۴
۳۹	۱	۲	۳	۴
۴۰	۱	۲	۳	۴
۴۱	۱	۲	۳	۴
۴۲	۱	۲	۳	۴
۴۳	۱	۲	۳	۴
۴۴	۱	۲	۳	۴
۴۵	۱	۲	۳	۴